

Posudek na bakalářskou esej

Olga Laurynová, „Manželství jako formalita?“, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, Praha 2008, 58 stran vlastního textu, celkem včetně příloh 84 stran.

Autorka bakalářské eseje se nechala inspirovat současnou situací, kdy v rámci demografického chování mladé generace v prostředí České republiky začíná od devadesátých let 20. století nabývat na významu fenomén tzv. nesezdaného soužití. Zvolila tedy problematiku současnou, aktuální, problematiku diskutovanou odbornou i laickou veřejností.

Jako základní cíl si Olga Laurynová stanovila zjistit názory, postoje a důvody oslovené skupiny nesezdaných partnerů a skupiny manželských párů, které vedly k jejich rozhodnutí zvolit a realizovat konkrétní typ partnerského soužití. Paralelním záměrem bylo také zjistit (na příkladu oslovených respondentů), zda lze nesezdané soužití považovat v reflexi konkrétních individuálních názorů za předmanželský partnerský vztah nebo za alternativní formu rodinného života a jaký význam vůbec je manželství přikládán.

Při řešení vytyčeného úkolu se autorka opírala především o vlastní terénní kvalitativní výzkum, přičemž využila hlavně techniku polostandardizovaných rozhovorů, které vedla jak se skupinou nesezdaných osob žijících ve společné domácnosti, tak se skupinou mladých manželských partnerů. Výzkumný vzorek tvořilo celkem 24 osob ve věku 25 až 35 let, přičemž šest párů bylo manželských a šest žilo v nesezdaném svazku. Polovina respondentů jako celku pocházela z hlavního města Prahy a polovina z Libereckého kraje, konkrétně z městečka Železný Brod a jeho okolí.

Výběrem svého výzkumného vzorku Olga Laurynová vytvořila čtyři podskupiny respondentů, u kterých se shodně v rámci svých základních dotazů zaměřila na tři problémové roviny. Za první – z jakého důvodu zvolili jednotliví oslovení konkrétní druh soužití a jaké v něm vidí výhody či nevýhody. Za druhé – co pro respondenty manželství vůbec znamená, zda ho chápou jako formalitu či nikoliv. Za třetí – jak na jimi zvolený a realizovaný typ soužití pohlížejí jejich blízcí (rodiče, příbuzní, přátelé) i jejich širší zázemí a okolí vůbec, případně zda jim do jejich typu soužití nezasahovali, respektive neměli snahu jejich volbu nějakým způsobem ovlivňovat. Terénním výzkumem získaná data pak autorka bakalářské eseje po jejich doslovném přepisu analyzovala v souvztažnosti s vytyčenými problémovými rovinami.

Vlastnímu výzkumu v obou terénních lokalitách a stanovení témat pro polostandardizované rozhovory předcházelo studium odborné literatury a souvisejících statistických dat. Autorka považovala za důležité a nezbytné zabývat se v první části své bakalářské eseje institucí rodiny, manželství a nesezdaného soužití, přičemž považují za důležité, že se pokusila o vymezení základních pojmů a zabývala se ne zcela jednoznačnou typologií nesezdaného soužití, která se u jednotlivých autorů liší. Ve zkratce se pokusila i o mezinárodní srovnání.

Dílčí kapitolu (kap. 4. – s. 21-23) věnovala Olga Laurynová vývoji rodinné politiky a demografickému chování v České republice, kam však poněkud neorganicky zařadila i

částečné srovnání s některými dalšími státy evropského prostoru. Naopak ucelenější výklad podala v kapitole o právní stránce nesezdaného soužití (kap. 5. – 24-27). V závěrečné pasáži první části bakalářské eseje (kap. 6. 28-36) se pak zabývala vybranými demografickými ukazateli, a to sňatečností, porodností a plodností, manželstvími a faktickými manželstvími a faktickými manželstvími v jednotlivých českých regionech.

Stěžejní část bakalářské eseje Olgy Laurynové představuje druhý blok práce, ve kterém autorka provedla podle svých schopností analýzu výzkumem shromážděných dat, přičemž postupovala poměrně důsledně podle předem stanovených problémových rovin a jednotlivá dílčí zjištění pak shrnula do přehledného závěru. Součástí předložené eseje je vedle seznamu použitých pramenů a literatury i netradičně průběžně číslovaná příloha, jejíž hlavní část tvoří přepisy vybraných rozhovorů se zástupci jednotlivých podskupin respondentů.

Bakalářská esej Olgy Laurynové je jako celek přehledná, logicky strukturovaná a v obou základních částech obsahem i rozsahem vyvážená. Základní vytýčené otázky korespondují s řešenými problémovými rovinami a jsou v závěru v zásadě zodpovězeny. Jazyk práce je čtivý, formální stránka (až na některé drobnosti), včetně dobře vedeného poznámkového aparátu, odpovídá poměrně pečlivému přístupu při závěrečné práci s textem. Určité rezervy je však třeba vidět při vlastní analýze dat, kdy by bylo možné některé dílčí problémy zpracovat do větší hloubky či v širších souvislostech – jako např. vazby na lokalitu, kde respondenti žijí nebo otázky genderových postojů a názorů. Ale to je daň související s prvním pobytem autorky v terénu a prvním pokusem o zpracování získaných dat.

Celkově lze však konstatovat, že Olga Laurynová prokázala, že je schopna si vytýčit vlastní výzkumný cíl a formulovat vlastní a konkrétní výzkumné otázky, stejně jako získat data potřebná k jejich řešení. Zároveň potvrdila, že dovede se shromážděnými daty odpovídajícím způsobem pracovat a na základě analýzy je interpretovat. V neposlední řadě pak potvrdila schopnost formulovat věcné a střízlivé závěry, k nimž v průběhu práce na své bakalářské eseji dospěla.

Závěrem je třeba uvést, že bakalářská esej Olgy Laurynové „Manželství jako formalita?“ zcela odpovídá požadavkům, které jsou na tento typ závěrečných studentských prací kladeny a doporučuji ji proto k obhajovacímu řízení. Vzhledem ke všem shora uvedeným skutečnostem navrhuji hodnocení na horní hranici „velmi dobře“, v bodovém vyjádření 38 až 40 bodů.

12. října 2008

Miloslava Turková

